

“Si hi ha referèndum, se'n penediran”

El president de Veneçuela, Hugo Chávez, pot veure's abocat a un referèndum sobre la seva continuïtat en el càrrec, si així ho decideix aquest diumenge el Consell Nacional Electoral. En aquesta entrevista es defensa dels atacs de l'oposició i assegura que prendrà mesures dràstiques contra els qui intentin un nou cop d'estat com el de fa dos anys.

Com percep l'ambient de reconciliació política?

—Aquest discurs es pot entendre de moltes maneres. Reconciliació per traïr l'esperança d'un poble? Mai. No hi ha reconciliació possible amb els que van destrossar el país, amb els que pretenen continuar fent mal al poble, amb els qui no respecten la Constitució. Nosaltres no hem trencat mai amb aquesta Constitució. Així doncs, no tenim cap reconciliació pendent —jo no en tinc cap—. Els que tenen una reconciliació amb la Constitució són els sectors que van decidir seguir per la via del colpisme, alguns dels quals encara hi insisteixen: mitjans de comunicació, partits polítics, diputats, alcaldes, governadors... La nostra tasca és governar el país amb reconciliació o sense. La reconciliació que alguns evoquen —el repartiment del poder a l'esquena d'un poble—, això no tornarà mai més.

—I com queda el diàleg amb aquesta perspectiva?

—Sempre hi haurà diàleg, però no com a via per a la imposició, tal com ho va assumir, durant molt de temps, l'elit que dominà el país, sobretot els sectors econòmics d'aquesta vella elit, els amos dels mitjans, que són els que personalitzen el nucli més dur del vell poder —la dominació econòmica, que movia com a titelles els presidents, diputats, i de tot...—. Encara, de fet, n'hi ha alguns —no el president de la República, però sí diputats i governadors—. El diàleg serà benvingut sem-

pre que s'assumeixi com a diàleg, que hi ha interessos compartits, que hi ha diferències que s'han de respectar, i sobretot que hi ha un govern legítim que decideix, i escolta, escolta i escolta. És aquest el que pren la decisió, i aquest govern el dirigeixo jo.

—Es pot continuar governant així?

—Jo no puc assegurar —i tinc bastant informació— que alguns sectors no estiguin intentant organitzar una altra emboscada. Tanmateix, de manera general, crec que s'han donat un seguit de circumstàncies que han concretat un escenari en el qual els sectors que han pertorbat el funcionament del país han perdut capacitat d'emboscar. Assumeixo que la major part de les forces d'oposició —que concentra aquests sectors conspiradors—, està reflexionant i assumint una responsabilitat constitucional. M'agradaria que tinguessin un líder d'oposició al qual pogués trucar i asseure'ns per prendre un cafè i parlar.

—I no ho pot fer amb Enrique Mendoza [governador de Miranda, líder de la centredreta veneçolana i coordinador de la Coordinadora Democràtica, la coalició opositora principal], Henrique Salas [líder del partit Projecte Veneçuela, contrincant de Chávez l'any 2000] o Julio Borges [líder del partit Justícia Primer], i amb els altres impulsors del referèndum contra Chávez?

—Aquests són uns farsants. Jo parlo d'un líder: honest, seriós, que no defensï interessos particulars, partidistes, econòmics, que cregui de veritat en la democràcia, i que sigui reco-

Hugo Chávez dubta que hi hagi referèndum en contra d'ell, però en el cas que n'hi hagi està convençut de guanyar: "No sé si hi haurà referèndum presidencial, però si n'hi ha, els deixarem abatuts. Seria millor que es rendissin."

"Tant de bo tinguessin un líder d'oposició al qual pogués trucar i asseure'ns per parlar"

negut de veritat pels seus seguidors. Jo sé quan s'està parlant amb un líder. A Santo Domingo, una vegada en un mateix dia vaig poder visitar dos líders, independentment de la valoració política que se'n pugui fer: Joaquín Balaguer i Juan Bosch. Quan es barallaven, l'illa tremolava. Quan conversaven, tot estava tranquil. No hi ha cap garantia que el que jo pugui parlar amb un sol dirigent –perquè, de líders, no en veig– de l'oposició fragmentada, honestament i lleialment, s'hagi de complir. Malgrat tot, fins i tot amb els dirigents actuals, nosaltres –i ara parlo com a col·lectiu– estem disposats a seguir dialogant.

—I els dirigents actuals de l'oposició no donen aquesta garantia?

—Jo no sóc cap ésser prepotent que es considera més enllà del bé i del mal. Fins i tot una nit vaig anar a parlar amb Teodoro Petkoff [periodista ex-chavista que havia fet de pont entre govern i oposició], i em va donar la molt ferma impressió que, per primera vegada, estava dialogant amb un veritable polític d'oposició de concepció democràtica. Li vaig preguntar fins i tot per què no repetia el discurs que em va fer a mi a la televisió, i em va dir: "No m'ho permeten!" A la televisió hi van els talibans. Crec que ja és hora que s'imposi el discurs realment polític, i no que els amos dels mitjans, o els presentadors d'un programa de televisió, o la jerarquia catòlica, o falsos empresaris, dirigeixin una acció política que és apolítica. És la defensa grollera dels seus interessos. Vaig rebre Carlos Fernández a Palau, amb Albis Muñoz i la seva gent. Em van dir que ells no sabien res del colp, i jo els vaig dir que jo sí sabia que ells ho sabien, però que no m'importava. Vaig rebre Cisneros, i l'altre i l'altre, i els vaig dir a tots que coneixien el colp. Deien que no en sabien res. Evidentment, sí que ho sabien, però no té importància. Ara hem de parlar. Fins i tot vaig anar a la Conferència Episcopal a demanar la benedicció, i també vaig dir a monsenyor que ho sabia. Encara és més, sé que es van reunir a casa seva. Però bé, no té importància. He parlat amb

Pendants de 73 referèndums

Veneçuela viu pendent del que pugui dir aquest diumenge el Consell Nacional Electoral (CNE). Si totes les peticions s'ajusten als criteris oficials, el Consell es pot veure abocat a acceptar 73 referèndums per revocar dels seus càrrecs 37 diputats de l'oposició, 36 del govern, i el president del país, Hugo Chávez.

L'inici de la desavinença es remunta al 10 de desembre de 2001 (vegeu EL TEMPS, núm. 1.017), quan Chávez promulgà les lleis de terres (que pretenia un repartiment més equilibrat de les terres productives) i la llei d'hidrocarburs (per evitar qualsevol intent de privatitzar la important indústria petrolera). Aquell dia, una coalició diversa d'empresaris, sindicalistes i polítics dels partits tradicionals van convocar les primeres vagues contra el govern Chávez, que feia tres anys que havia estat escollit president.

La tensió va tenir el punt culminant l'11 d'abril del 2002, quan hi va haver un cop d'estat, en què Chávez va deixar de ser president durant 47 hores, i dotzenes de morts i centenars de ferits dels grups partidaris i contraris del govern. El cop va fracassar i Chávez va recuperar el poder. L'oposició, però, no es va quedar aturada, i, aplegada al voltant de la Coordinadora Democràtica (CD), va promoure diverses manifestacions. Des del novembre de l'any passat fins al gener d'enguany van convocar una vaga. També entre novembre i desembre de l'any passat els partits de l'oposició i del govern van llançar-se a la via del referèndum per desbancar els seus enemics, especialment el president de la república. Es dona el cas que un any després que Chávez arribés al poder va promoure una nova Constitució en què quedava establerta la possibilitat de convocar referèndums per revocar tot càrrec electe a partir de la meitat del seu mandat. Una mesura única al continent.

quasi tots, però no, han triat guerra. I nosaltres no volem guerra, però estem preparats.

—Com veu el 2004 políticament?, serà agitat, tolerable o de ruptura?

—Podríem dir que té una doble dimensió: d'una banda, de consolidació dels espais assolits, en els quals el procés políticotransformador ha avançat, i de l'altra, d'expansió a favor d'aquest projecte. En el terreny polític, econòmic, social, territorial i fins i tot a escala internacional hi ha vents que bufen a favor del nostre projecte. Jo acceleraré l'expansió.

—I el panorama electoral?

—Ho veig amb molta claredat. Donarem a l'oposició una gran lliçó política —una més—. Enguany tenim fets polítics molt importants, és un any electoral i el Consell Nacional Electro-

ral (CNE) està fixant la data de les eleccions a governadors i alcaldes. Consolidarem i estendrem el projecte. Guanyarem la majoria de les governacions i en recuperarem d'estratègiques, com les alcaldies. Estic completament segur que ens enfortirem a l'Assemblea Nacional amb els referèndums revocatoris que hi haurà. No sé si hi haurà referèndum presidencial, però si n'hi ha, els deixarem abatuts. Seria millor que es rendissin. Hem d'esperar que el CNE revisi les signatures i ens en doni còpies segellades, perquè jo personalment les revisaré, tinc llest un equip grandíssim de tècnics, dactiloscòpics, que ho repassaran tot —perquè sóc l'afectat i he de saber qui pot firmar contra mi—. Per cert, les televisions privades no han transmès ni un sol cas de frau ni una denúncia.

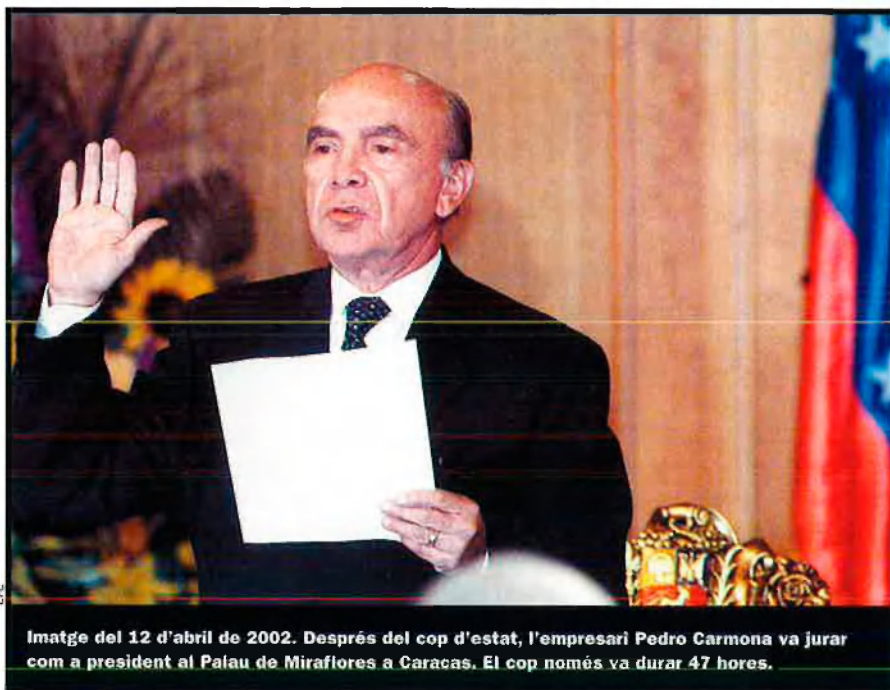
Per aconseguir fer el referèndum contra el president, l'oposició ha d'aportar un 20% de les signatures del cens, és a dir, 2,4 milions de firmes. L'oposició n'ha aportat 3,4 milions i el CNE ha de decidir la validesa d'aquestes i de la resta d'aportades per fer tots els referèndums demanats.

En principi, el CNE creia que acabaria la verificació de signatures el dia 13 de febrer, però finalment van posposar-ho al·legant que s'havien trobat amb moltes dificultats per acabar a temps. La nova data ha estat fixada per al 29 de febrer. A més de la dificultat de la tasca, el CNE ha rebut pressions per totes bandes. Per la seva banda, Chávez ja ha dit que si es validen les signatures, ell ho impugnarà al Tribunal Suprem, ja que assegura que té proves que hi ha hagut un "fraud massiu", que s'han falsificat signatures usant noms de morts, infants i estrangers. Per una altra banda, l'oposició ha criticat els retards de la verificació, i fins i tot el Centre Carter (ONG medidora presidida per l'expresident dels EUA Jimmy Carter) i l'Organització d'Estats Americans (OEA) han criticat que en el procés de validació de les signatures s'estiguin utilitzant "tecnicismes excessius".

En el cas que finalment es faci un referèndum sobre el president, caldrà, perquè sigui vàlid, que voti un 25% del cens. L'opció que tingués més vots guanyaria, tot i que per revocar Chávez caldria que els vots en contra fossin superiors als que va obtenir quan va ser escollit el 1998, és a dir, més de 3,7 milions de vots. Tot i això, si finalment Chávez cau, es poden fer eleccions presidencials fins al 19 d'agost. Si no s'han fet abans d'aquesta data, aleshores l'Assemblea Nacional ha de proclamar president l'actual vicepresident, José Vicente Rangel.

Oriol Cortacans

Això és un exemple de deshonestat i degradació dels mitjans de comunicació privats, sobretot els més grans. Suposem que hagués estat l'oposició la que hagués denunciat que el germà de Chávez va signar tres vegades, o que Lina Ron [popular activista pro-Chávez] va signar quatre vegades —que mai no ho farien, és clar—. Si hi hagués algun líder veritable... Quin senyal més positiu hi podria haver per al país que un personatge amb alguna responsabilitat de dirigència en l'oposició sortís a dir "hem fracassat!". Seria un senyal tan poderós d'honestat que jo mateix seria capaç de trucar-li immediatament per parlar. I en comptes d'això, pressionen el CNE, cerquen suport internacional i usen els mitjans. Ells saben que no ho han aconseguit.

Imatge del 12 d'abril de 2002. Després del cop d'estat, l'empresari Pedro Carmona va jurar com a president al Palau de Miraflores a Caracas. El cop només va durar 47 hores.

—Aleshores, no acceptaria que el CNE convoqués el referèndum revocatori?

—Encara no ho puc dir perquè hi ha un àrbitre. No puc avançar la meua opinió, però jo diria que el revocatori presidencial és possible. Ara, no es tracta que jo digui si l'accepto o no. Si per alguna raó s'arriba a dur a terme, crec que més aviat se'n penediran, i amb el fet agreujant que el cop demolidor que els donàrem en el referèndum tindria un impacte poderosíssim per a les eleccions, que serien quasi immediatament després, i això incrementaria el nostre poder i la nostra força moral.

—Què passa si es convoca el revocatori i se n'ha d'anar?

—En aquest cas, si perdo un referèndum convocat pel CNE, me'n vaig. Els veneçolans ben informats saben que no sóc cap tirà. Ans al contrari, he estat summament flexible, però també és cert que ara estic disposat a prendre decisions molt més dràstiques quan les hagi de prendre. Tant de bo no sigui així. Ara, en el supòsit que passés, m'en vaig, me'n vaig però no m'en vaig, perquè res no impedeix que jo, si així ho desitjo, o si m'ho demanen els meus seguidors (que estic segur que m'ho demana-

rien, perquè el meu lideratge en aquest moviment popular és indiscutible), em pogui llançar de candidat a les eleccions que convocaria el mateix CNE un mes després. Jo tinc els meus drets polítics intactes. No hi ha cap article de la Constitució que prohibeixi al president participar a noves eleccions encara que hagi estat revocat. Contràriament als diputats que siguin revocats, perquè aquests són sancionats per la Constitució. En el meu cas es va preservar, i el constituent ho va fer a consciència, perquè es tracta del president de la República. No sé per què l'oposició es preocupa per això. Si ells diuen que jo estic en un nivell molt baix en les enquestes i que em guanyen, doncs bé, que ho demostrin. Chávez no se n'anirà, perquè les forces que segueixen Chávez estan intactes, i estic segur que, en el cas que es dugui a terme un referèndum revocatori en contra meu (que és molt improbable), aquestes forces populars s'aixecaran encara amb més efervescència. Estan a l'espera.

—Preveuen un aixecament per reposar-lo al poder?

—De nou, per la via electoral. Els guanyaríem, però estem parlant d'un suposat escenari que jo veig molt difícil, perquè tinc la convicció que

aquesta gent no han recollit prou signatures. Ara, l'àrbitre ha de vigilar molt, perquè si perd el respecte dels jugadors, i sobretot del públic, pot ser que el joc no s'acabi. Confio en el seny de l'àrbitre, perquè si hi ha proves contundents, visibles, que revisarem amb les còpies que ens donin, allí hi haurà la veritat. Tant de bo l'àrbitre prengui la decisió ajustada a la realitat. Si el poble no cregués en aquest govern, no hagués anat a les manifestacions. Hem demostrat capacitat de govern malgrat les dificultats. Si fos oposició, m'oblidaria de l'impossible i em posaria a treballar buscant les candidatures a les governacions i a les alcaldies. Ells veuran el que fan. Jo evidentment no els faré la feina.

—No creu en la premissa que si cau Chávez se'n va en orris tot aquest projecte?

—Això mai no ha estat cert. Jo mai no he cregut en la imatge del cabdill, del mesies, idees que van sortir precisament de l'oposició o d'alguns sectors suposadament nostres que van començar a usar aquesta tesi una mica per tacar el meu lideratge. Avui més que mai, això és fals. A mi no em van capturar a l'abril, jo em vaig lliurar. Jo vaig decidir anar a Fuerte Tiuna, per moltes raons. Conec, des de fa bastants anys, els generals que dirigien el cop, i em vaig dir que provaria de veure si era veritat que aquests generals tenien més lideratge que jo allí on vam néixer —ells i jo— com a soldats. Es va demostrar que mai no van tenir lideratge ni força interna. Ells van pensar que treient Chávez de Miraflores i aïllant-lo, resoldrien el problema, i els va caure el món a sobre.

—La Força Armada Nacional (FAN), que va veure la recollida de signatures pel revocatori presidencial, té cap opinió sobre aquest frau que denuncia?

—No és que no tingui opinió, el que passa és que la FAN no pot assumir públicament cap posició. Tinc molts informes del que van veure els militars. A mi mateix, aquells dies, em van trucar diversos militars, des de diversos punts, dient-me que estaven veient un desastre.

Així com l'oposició a Chávez té controlats els principals mitjans de comunicació del país, el president veneçolà fa el mateix des de la televisió pública, on té un programa setmanal titulat *Aló Presidente*.

—I si no hi ha referèndum, com queda la solució de l'acord del 29 de maig?

—La solució política de Veneçuela no és el referèndum revocatori, i menys de la manera que ells pretenen instal·lar-lo, amb el xantatge. La solució política de Veneçuela no és superficial, no és d'un dia, d'un any, ni d'un moment. Jo deia a Jimmy Carter, en una ocasió, que nosaltres els veneçolans vam aconseguir, i no per xantatge ni per pressió de terrorisme, donar sortida a la crisi històrica profunda que va esclatar fa molts anys. El referèndum revocatori és part de la sortida. Això està a la Constitució. Això no ho ha inventat l'oposició. L'oposició canvia el seu discurs. Ells es negaven al referèndum revocatori, i deien que el país no podia esperar tant temps. Va passar la meitat del període, va passar l'any 2003, hem començat ja el 2004. No se sap encara si hi haurà referèndum. Una cosa molt positiva és que, com a mínim, l'estat i la llei es van imposar, i ells hauran d'acceptar els terminis, sense desesperar-se. No podran imposar al país una agenda de desesperació.

Aquí complim, amb alts i baixos, però anem fent, i aquest és un camí pacífic, democràtic, constitucional, i electoral.

—No considera imprescindible esgotar la via del referèndum?

—No hi ha res d'imprescindible. És només una possibilitat. El que sí és imprescindible són les eleccions de governadors i alcaldes, de les eleccions de l'Assemblea Nacional, i al 2006, les eleccions de president.

—No tem que esclati la violència per tancament de la via electoral?

—No. Ja hi hem passat, per tot això, i n'hem après. Si tornessin a insistir pel camí de la violència, podria ser la seva fi, física o política, perquè si intenten aixecar unitats militars, he do-

nat instruccions als militars: que els rebin a plom. Quan em vaig alçar, em van rebre a plom, i després vaig anar a la presó. No vaig sortir corrent a escudar-me darrere d'una faldilla, o darrere d'un canal de televisió, o dar-

“Si hi ha referèndum i el perdo, me'n vaig però no me'n vaig. Res no impedeix que em pugui tornar a presentar”

rere d'un grup de persones en una plaça. Espero que a ningú no se li acudeixi de nou aquesta bogeria, perquè no té cap possibilitat d'èxit. Només els queda l'opció del referèndum, la qual difícilment aconseguiran, i si ho aconseguissin, els derrotaríem. I a qui no li agradi, que es rasqui.

Si caiem de nou en la situació d'empresaris que tanquen les seves empreses, jo tinc el decret llest per prendre-les. Seria fins i tot millor, les lliuraria als treballadors. M'agradaria que no

Imatge d'una manifestant anti-Chávez del 22 de novembre de 2001, poques setmanes abans que comencessin les primeres grans vagues contra el president veneçolà.

“Si [els grups opositors] tornessin a insistir pel camí de la violència, podria ser la seva fi, física o política”

ho fessin, perquè llavors jo els les prendria. Si alguns canals de televisió tornessin a empènyer la gent a una rebel·lió, també els les pendré. Tinc el decret a punt. Millor per a mi si ho fessin, perquè estarien ocupades militarment, amb el risc del que fos. Donaria una ordre, immediatament, “prenguin-la a l'assalt!”, i els que es trobin a dins ja s'ho veuran. Si tenen armes, que es defensin, perquè hi aniríem amb les armes, un país es defensa així. Jo no puc caure de nou en la situació de debilitat en què vaig estar, vaig dur el país al llindar d'un desastre, perquè si m'haguessin matat, hagués començat una guerra. Hem demostrat una gran fortalesa per resistir i passar a una defensiva quasi impossible. Jo senzillament m'he mantingut dins de la Constitució, i he donat una mostra de tolerància infinita, però no estic disposat a continuar donant-ne. Hi insisteixo, si aquí es repeteix una situació de canals de televisió amb crides de militars o incitant, a través de programes d'opinió

o dels seus artistes, a la desobediència del govern o de les institucions, s'acompleix la llei, se'ls treu la concessió i es dona a altres veneçolans, i ja està. De la mateixa manera, també es farà amb empresaris que tanquin les empreses amb cadenat i que diguin als treballadors que no hi vagin. Estem emparats per la Constitució. Es fa una llei d'emergència. Hi estic disposat. No vull que ho facin, però si ho fan, estem disposats, amb els plans operatius i les bases jurídiques llestes, per intervenir empreses, mitjans de comunicació i el que sigui, en cas, evidentment, que surtin de la Constitució. He donat mostres de màxima tolerància, però no en donaré més.

—Podria arribar a assumir poders extraordinaris?

—Les situacions excepcionals estan previstes en la Constitució. Poders extraordinaris fins on la Constitució ho permeti, és clar, però en cap cas no estic preparat —perquè mai no ho faria— per assumir un govern com el de Carmona i eliminar l'Assemblea Nacio-

nal. Es tracta de prendre decisions respectant tot l'entramat constitucional. D'altra banda, estic elaborant idees al voltant d'escenaris que no vull pensar que són impossibles, perquè si vull creure que els amos dels mitjans de comunicació continuaran sent d'oposició. No els considero els meus enemics a mort, ni tinc plans per enderrocar les seves empreses —que segueixen fent diners perquè la Constitució els ho permet—, però que surtin del camí politicoconspiratiu. Jo vull pensar, més aviat, i tinc raons per fer-ho, que enguany aquests sectors no tornaran a aquesta via. Vull creure que si el CNE decideix que no hi hagi referèndum, perquè ells no van recollir prou signatures, ho assumiran democràticament.

—A vegades pot semblar que tingui por de batre's en el referèndum...

—No!, quina por he de tenir de batre'm amb ningú? Aquest assumpte de la recollida de signatures és una superenquesta. Mentre que l'oposició, amb tot el que va fer, no va aconseguir en quatre dies recollir ni tan sols la quantitat de signatures —sense haver-les verificat— equivalent als vots que van aconseguir al 2000, les forces que em donen suport (tot i que no hi havia el nom de Chávez en joc a l'hora de recollir les signatures contra els diputats de l'oposició) vam aconseguir uns números inqüestionables. En totes les enquestes que s'han fet, fins i tot les que no tenen res a veure amb el govern, l'abstenció no és menor del 40%. Això és històric. Si s'injecta aquesta variable a la nostra recollida de signatures resulta que la mitjana nacional està per sobre del 50%, tot i que no eren unes signatures per Chávez, sinó per revocar diputats de l'oposició. En fi, hi ha prou evidències per dir que jo no tinc cap por a competir amb ningú, senzillament no m'agrada competir sota pressió, ni xantatge, ni trampa, sinó quan correspongui segons la sagrada Constitució.

Alfredo Rojas

© El Universal - EL TEMPS

Traducció i edició: Oriol Cortacans